

HZN e glasilo

Broj 5/2015
Službeno glasilo Hrvatskoga zavoda za norme

Svjetski dan norma
14. listopada 2015.

World Standards Day
14 October 2015

*ISO 9001 - Upravo objavljeno
novi izdanje!*

*Objavljena nova verzija
norme ISO 14001!*

Standards
The world's **common** language

Norme
Zajednički jezik svijeta

HZN e-glasilo

Službeno glasilo Hrvatskog zavoda za norme sa stalnim dodatkom Oglasnik za normativne dokumente

Godište: 7. 2015.

ISSN 1847-4217

URL: <http://www.hzn.hr>

Izdavač:	Hrvatski zavod za norme MB: 1957406 OIB: 76844168802
	Sjedište: Ulica grada Vukovara 78, 10000 Zagreb Telefon: 01/610 60 95 Telefax: 01/610 93 21
Glavni urednik:	Miran Škerl, ravnatelj HZN-a
Pomoćnik glavnog urednika:	Vladimir Jaram
Tehnički urednik:	Vladimir Jaram
Uredništvo:	Ana Marija Boljanović, Melanija Grubić Sutara, Vlasta Gaćeša-Morić, Boro Jandrijević, Stanka Miljković, Nenad Nikolić, Vladimir Jaram, Miran Škerl
Lektura:	Ivana Canosa
Korektura:	Sandra Knežević
Grafička obrada naslovnice:	Vladimir Jaram
Grafička priprema:	Vladimir Jaram, Sandra Knežević
Izlazi:	dvomjesečno
Uređenje	2015-10-31

Opremu tekstova obavlja uredništvo. Za sadržaj poimence potpisanih priloga odgovorni su njihovi autori. Oni ne iskazuju obvezno stav Hrvatskoga zavoda za norme. Objavljeni prilozi u službenom glasilu Hrvatskog zavoda za norme autorski su zaštićeni. Iznimka su sadržaj, novosti iz HZN, novosti iz europskih i međunarodnih normirnih tijela i s normizacijom povezane aktivnosti koji se mogu objavljivati u drugim stručnim časopisima uz obveznu naznaku izvora i dostavljanje časopisa u kojemu su objavljeni tako preuzeti prilozi. Za priloge iz rubrike Normizacija i Tehničko zakonodavstvo potrebno je zatražiti pisano odobrenje za njihovo objavljivanje od autora i od Hrvatskoga zavoda za norme.

PROSLOV

Poštovani čitatelji!

U ovome broju HZN e-glasila možete pročitati poruku za Svjetski dan norma (14. listopada 2015.) čija je tema bila *Norme – zajednički jezik svijeta*.

Možete pogledati i naš stalni prilog o članovima HZN-a te kratku obavijest o tome da je Hrvatski zavod za norme od 21. do 23. listopada 2015. godine bio domaćin četvrte Balkanske konferencije o normizaciji i ISO-ovog regionalnog seminara za IT administratore. Opširnije izvještaje o tim skupovima objavit ćemo u sljedećem broju HZN e-glasila (6/2015).

Predstavnici HZN-a sudjelovali su u radu 79. opće skupštine IEC-a održane u Minsku (Bjelorusija) od 12. do 16. listopada 2015. godine. O tome pročitajte u našem izvještaju u rubrici Novosti iz međunarodnih i europskih normirnih tijela. Od novosti iz IEC-a izdvajamo intervju s Hirozumi Soneom, predsjednikom Uprave i glavnim direktorom tvrtke Azbil Corporation, koji govori o aktivnom sudjelovanju tvrtke u radu IEC-a i objašnjava kako je aktivno sudjelovanje u radu IEC-a omogućilo Azbili da proširi područje poslovanja, poveća sposobnost suradnje s drugim tvrtkama i pruži dugoročnu, dodatnu vrijednost svojim korisnicima.

Iz ISO-a donosimo informacije o novim izdanjima međunarodnih norma ISO 9001 i ISO 14001, a u novostima iz CEN-a i CENELEC-a donosimo informacije o usvajanju tih novih revidiranih izdanja (ISO 9001 i ISO 14001) na europskoj razini, koje su na taj način priznate i kao europske norme, te o novom izvještaju i brošuri koordinacijske skupine CEN/CENELEC/ETSI-ja o normizacijskim aktivnostima Zelenih podatkovnih centara (*Green Data Centres*) u području upravljanja energijom i održivosti povezanoj s okolišem.

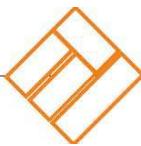
U novostima iz ETSI-ja donosimo obavijesti o prvoj europskoj normi koja podržava europsku iIDAS uredbu.

Ugodno čitanje!

V. Jaram
pomoćnik glavnoga urednika

Sadržaj 5/2015

Proslov	2
Poruka za Svjetski dan norma 2015.	4
Novosti iz HZN-a	
• Članovi HZN-a	5
• Održana četvrta Balkanska konferencija o normizaciji i ISO-ov regionalni seminar za IT administratore	6
Novosti iz međunarodnih i europskih normizacijskih organizacija	
IEC	
• 79. Opća skupština IEC-a	7
• Širenje opsega poslovanja i lakša suradnja (intervju Hirozumi Sone, predsjednik Uprave i glavni direktor tvrtke Azbil Corporation)	11
ISO	
• ISO 9001 – Upravo objavljeno novo izdanje!	13
• Objavljena nova verzija norme ISO 14001	14
CEN i CENELEC	
• CEN na europskoj razini prihvatio nova revidirana izdanja međunarodnih norma za sustave upravljanja	16
• Novi izvještaj i brošura o zelenim podatkovnim centrima (<i>Green Data Centres</i>)	18
ETSI	
• Prva europska norma koja podržava europsku iIDAS uredbu	19

Naslovnica: *Poster za Svjetski dan norma 2015.*

HZN Oglasnik za normativne dokumente (A1-A82)

ISSN 1847-4217

Normizacija

Poruka za Svjetski dan norma – 14. listopada 2015.

Norme – zajednički jezik svijeta

Zamislite svijet u kojem Vaša kreditna kartica ne pristaje u svaki bankomat ili ne možete ušetati u trgovinu i pronaći pravu žarulju za svoju svjetiljku, ili svijet bez telefonskih brojeva, pozivnih brojeva za države i kodova za valute i bez pristupa internetu. Kako biste znali otkud dolazi poziv ili kako nazvati određenu regiju? Da nema norma, komunikacija među ljudima, strojevima, dijelovima strojeva i proizvodima bila bi iznimno teška.

Grafički simboli, primjerice na uputama za pranje i održavanje odjeće, za izlaze u nuždi ili električnu opremu, daju važne informacije brzo i jasno, bez obzira na jezik kojim govorimo. Kada bi svatko upotrebljavao različite simbole za istu poruku, oni ne bi služili svojoj svrsi!

Norme su potrebne i za komunikaciju u tehnologiji. Jeste li se ikad zapitali kako Vaše računalo šalje dokumente pisaču drugog proizvođača? Norme utvrđuju zajednička pravila i parametre zahvaljujući kojima su proizvodi međusobno spojivi. Normirani formati datoteka kao što su MPEG i JPEG omogućuju Vam da šaljete videosnimke i fotografije članovima obitelji i prijateljima koji upotrebljavaju tehnologiju različitih proizvođača.

Sada zamislite koliko bi teško bilo naručiti proizvode i dijelove od međunarodnih dobavljača da nemamo normirane mjerne jedinice. "Malo", "srednje" i "veliko" različitim ljudima znači različito.

Norme nisu korisne samo za trgovinu nego i za suradnju ljudi širom svijeta.

Za tehnologiju, međunarodne su norme kao kamen iz Rosette. Nužne su da bi proizvodi mogli nesmetano zajednički funkcionirati, a ljudi lako komunicirati. Kad se primjenjuju norme, stvari funkcioniraju i to ne primjećujemo, ali odmah primijetimo kad ne funkcioniraju jer se norme ne primjenjuju. U svijetu bez norma rutinske aktivnosti koje uzimamo zdravo za gotovo kao što su telefoniranje, pretraživanje interneta ili upotreba kreditnih kartica na putovanju bile bi mnogo složenije, gotovo nemoguće.

Dr. Junji Nomura
predsjednik IEC-a

Zhang Xiaogang
predsjednik ISO-a

Houlin Zhao
glavni tajnik ITU-a

Članovi Hrvatskog zavoda za norme

Objavljujemo popis redovitih i pridruženih članova HZN-a po vrstama pravnih odnosno fizičkih osoba za koje je Upravno vijeće donijelo odluku do kraja listopada 2015. godine.

Tablica *Članovi Hrvatskog zavoda za norme* identična je tablicama objavljenim u HZN e-glasilima br. 3/2015 i 4/2015 jer od kraja lipnja do kraja listopada 2015. godine nije bilo promjena.

Vrsta članstva, vrsta pravne ili fizičke osobe	2015-04-02	2015-06-18
Članovi promatrači		
Pravne osobe koje ostvaruju dobit	11	10
Fizičke osobe	0	0
Ukupno promatračkih članova	11	10
Redoviti članovi		
Pravne osobe koje ostvaruju dobit	181	181
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – javne ustanove i slično	21	21
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – HGK, HOK, HUP	1	1
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – strukovne komore ili udruge	4	4
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – strukovna društva	10	10
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – škole	1	1
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – fakulteti	21	21
Fizičke osobe – pojedinci	26	28
Obrt – fizičke osobe	7	5
Tijela državne uprave	52	52
Ukupno redovnih članova	324	324
Ukupno članova HZN-a	335	334

Održana četvrta Balkanska konferencija o normizaciji i ISO-ov regionalni seminar za IT administratore

Hrvatski zavod za norme je od 21. do 23. listopada 2015. godine bio domaćin četvrte Balkanske konferencije o normizaciji i ISO-ovog regionalnog seminara za IT administratore.

Sudionici trodnevne Balkanske konferencije o normizaciji pod radnim naslovom *Elektronički alati i usluge za komunikaciju između svih sudionika nacionalne normizacije* razmjenjivali su iskustva, informacije i nove ideje u obliku panel diskusija u području proizvoda i usluga nacionalnih normirnih tijela uključujući repozitorij, aplikacije za komentiranje prijedloga norma, alate za male i srednje poduzetnike, zaštićeno područje za rad članova tehničkih odbora, internetsku trgovinu, baze podataka, kataloge, probleme autorskih prava i slično.

Sudionici ISO-ova regionalnog seminara za IT administratore raspravljali su o znanjima i vještinama nužnima za obavljanje poslova administratora podataka i korisničkih računa, ulogama korisnika u ISO-ovim tehničkim odborima, pododborma i radnim skupinama u sklopu ISO-ove aplikacije *ISO Global Directory*, kao i o osnivanju i upravljanju nacionalnim zrcalnim odborima.

Opširnije izvještaje o četvrtoj Balkanskoj konferenciji o normizaciji i o ISO-ovom regionalnom seminaru za IT administratore objavit ćemo u sljedećem broju HZN e-glasila (6/2015).

79. OPĆA SKUPŠTINA IEC-a

U Minsku (Bjelorusija) je u razdoblju od 12. do 16. listopada 2015. godine održana 79. Opća skupština IEC-a. IEC je osnovan daleke 1906. godine te je ove godine proslavio 109 godina svojega djelovanja. Bila je to prva Opća skupština IEC-a u Bjelorusiji. Sastanku je prisustvovalo više od 1500 stručnjaka i uzvanika iz sedamdeset država. Domaćin je sastanka bio bjeloruski nacionalni odbor za elektrotehniku (*the IEC National Committee of Belarus - BELST*). Tajništvo bjeloruskog nacionalnog odbora za elektrotehniku nalaz se pri *BELLIS-u*, Organizacija za ispitivanje i certifikaciju kućanskih aparata i industrijskih uređaja (*Testing and Certification of Home Appliances and Industrial Products – BELLIS*) koja predstavlja državu u IEC-u (*IEC System of ConformityAssessment Schemes for Electrotechnical Equipment and Components*) i pridruženi je član europskog sustava za ocjenjivanje sukladnosti – EEPICA (*European Conformity Assessment System*). Organizatori su sastanka bili i Državni odbor za normizaciju Republike Bjelorusije (*State Committee for Standardization of the Republic of Belarus - Gosstandart*) koji provodi državnu politiku u skladu s tehničkom regulativom, normizacijom, mjeriteljstvom, ocjenjivanjem sukladnosti, akreditacijom te uštedom energije i učinkovitom energijom i Bjeloruski institut za normizaciju i certifikaciju (*Belarusian State Institute for Standardization and Certification*) koji djeluje u području znanosti, istraživanja i razvoja tehničkog zakonodavstva i norma u raznim područjima gospodarske ekonomije.

Sudionike Opće skupštine IEC-a pozdravili su i zaželjeli uspješan rad premijer Bjelorusije Andrei Kobyakov i gospodin Victor Nazarenko, predsjednik nacionalnog odbora IEC-a i Državnog odbora za normizaciju Republike Bjelorusije. Gospodin Nazarenko istaknuo je da je Bjelorusija punopravni član IEC-a od 1993. godine te da mnogi članovi njihovih tehničkih odbora pridonose uspješnoj provedbi projekata na međunarodnoj razini. Alati IEC-a u području ocjenjivanja sukladnosti učinkovito promiču međunarodnu trgovinu i omogućuju prijenos novih tehnologija i znanja.

IEC-ova skupština u Minsku održana je pod motom:

- *Pametnija uporaba energije poboljšava život ljudi*
- *Jedinstveni zahtjevi i ocjenjivanje sukladnosti - ključni pokretači svjetske trgovine.*

Rad u tehničkim odborima i pododborima IEC-a

Sljedeći IEC-ovi tehnički odbori i pododbori imali su sastanke u razdoblju od 5. do 16. listopada:

TC 9, *Electrical equipment and systems for railways*

SC 22F, *Power electronics for electrical transmission and distribution systems*

TC 31, *Equipment for explosive atmospheres*

SC 31G, WG only, *Intrinsically-safe apparatus*

SC 31J *Classification of hazardous areas and installation requirements*

SC 31M, MT only, *Non-electrical equipment and protective systems for explosive atmospheres*

TC 47, *Semiconductor devices*

SC 47A, *Integrated circuits*

SC 47D, *Semiconductor devices packaging*

Novosti iz međunarodnih i europskih normizacijskih organizacija

SC 47E, *Discrete semiconductor devices*
SC 47F, *Micro-electromechanical systems*
SC 59M, *Performance of electrical household and similar cooling and freezing appliances*
TC 99, *System engineering and erection of electrical power installations in systems with nominal voltages above 1 kV a.c. and 1,5 kV d.c., particularly concerning safety aspects*
TC 100, *Audio, video and multimedia systems and equipment*
TC 100, TA 1, *Terminals for audio, video and data services and contents*
TC 100 TA 2, *Colour measurement and management*
TC 100 TA 4, *Digital system interfaces and protocols*
TC 100 TA 5, *Cable networks for television signals, sound signals and interactive services*
TC 100 TA 6, *Storage media, storage data structures, storage systems and equipment*
TC 100 TA 8, *Multimedia home server systems*
TC 100 TA 10, *Multimedia e-publishing and e-book technologies*
TC 100 TA 11, *Quality for audio, video and multimedia systems*
TC 100 TA 12, *AV energy efficiency and smart grid applications*
TC 100 TA 13, *Environment for AV and multimedia equipment*
TC 100 TA 14, *Interfaces and methods of measurement for personal computing equipment*
TC 100 TA 15, *Wireless Power Transfer*
TC 100 TA 16, *Active Assisted Living (AAL), accessibility and user interfaces*
TC 108, WG only, *Safety of electronic equipment within the field of audio/video, information technology and communication technology)*

Sastancima tehničkoga odbora IEC/TC 31, *Equipment for explosive atmospheres* te njegova pododbora SC 31J, *Classification of hazardous areas and installation requirements*, kao i radne skupine SC 31G, *Intrinsically-safe apparatus*, prisustvovali su predstavnici i stručnjaci iz Republike Hrvatske (gosp. Marino Kelava, tajnik SC 31J, gosp. Miljenko Đukić, pomoćnik tajnika SC 31J, gosp. Predrag Peršić, voditelj radne skupine za održavanje norme SC 31/MT 60079-10-1 i gosp. Tomislav Mlinac, član radne skupine za održavanje norme SC 31G/MT 60079-11 i SC 31G/MT 60079-25).

Na sastanku tehničkog pododbora SC 31J raspravljalo se o zaključcima sa zadnje sjednice održane 29. listopada 2014. u Northbrooku (SAD), programu rada tehničkog pododbora, a voditelji pojedinih radnih skupina izvijestili su o radu na izradi novih norma – održavanju norma (MT 60079-10-1, MT 60079-10-2, MT 60079-13, MT 60079-14, MT 60079-17, MT 60079-19 i WG1). Raspravljalo se i o radu radne skupine WG 42 (Safety devices) te o suradnji s IECEx (IEC System for Certification to Standards relating to Equipment for use in Explosive Atmospheres - IECEx System).

U Republici Hrvatskoj je tajništvo IEC/TC31/SC 31J, a stručnjaci iz RH aktivno sudjeluju u razvoju novih projekata toga odbora i svih pododbora.

Rad na razini IEC-ove Uprave i drugi sastanci

Mladi profesionalci (*Young Professionals*), stručnjaci za pojedina područja elektrotehnike uglavnom predstavnici visokorazvijenih država, održavali su tijekom Opće skupštine IEC-a svoje radionice (12., 13. i 14. listopada) i upoznali se s načinom rada u tehničkim odborima/pododborima IEC-a. Na taj se način želi privući i uključiti *mlade profesionalce*, vrhunske stručnjake u pojedinim područjima elektrotehnike diljem svijeta u rad radnih skupina tehničkih odbora i pododbora IEC-a.

Predstavnici HZN-a (gosp. Miran Škerl, ravnatelj i predsjednik hrvatskoga nacionalnog odbora IEC-a i CENELEC-a i mr. sc. Miljenko Đukić, tajnik hrvatskoga nacionalnog odbora IEC-a i CENELEC-a) sudjelovali su u radu radionice za industrijalizirane zemlje (*Workshop for Industrializing Countries*), radionice za predsjednike nacionalnih odbora (*NC Presidents Workshop*), foruma za tajnike nacionalnih odbora i tajnike IEC-ovih odbora i pododbora (*NC Secretaries Forum and TC/SC Secretaries Forum*) te na Statutarnoj sjednici Vijeća IEC-a (*Council Statutory Session*) i Otvorenoj sjednici Vijeća IEC-a (*Council Open Session*).

Novosti iz međunarodnih i europskih normizacijskih organizacija

Na radionici za industrijalizirane zemlje prezentacije su imali predstavnici Indije, Kine, Ujedinjenog Kraljevstva i Kenije u kojem su predstavili trenutačno stanje elektroenergetike u svojim državama s predviđenim potrebama za sljedeće razdoblje. Prednost se daje obnovljivim izvorima energije s naglaskom na zaštitu okoliša.

Na radionici za predsjednike nacionalnih odbora sudjelovao je ravnatelj HZN-a gosp. Miran Škerl koji je ujedno i predsjednik hrvatskog nacionalnog odbora IEC-a i CENELEC-a. Glasovalo se o prijedlozima imenovanja vodećih ljudi u IEC-u (predsjednik, zamjenici predsjednika, članovi Vijeća i Upravnog odbora te članovi odbora za ocjenjivanje sukladnosti).

Na forumu za tajnike nacionalnih odbora i tajnike tehničkih odbora i pododbora IEC-a sudjelovao je mr. sc. Miljenko Đukić, tajnik hrvatskog nacionalnoga odbora IEC-a i CENELEC-a i pomoćnik tajnika IEC/TC 31/SC 31J, *Classification of hazardous areas and installation requirements*. Načine rada u pojedinim nacionalnim odborima prezentirali su predstavnici Kine (gosp. Chenguang Guo – tajnik), Njemačke (gosp. Michael Teigeler – tajnik), Ujedinjenoga Kraljevstva (gosp. Martin Danvers – tajnik) i Koreje (gosp. Geewon Chung – tajnik). Nakon završetka prezentacija, razvila se zanimljiva rasprava.

Statutarnu sjednicu Vijeća IEC-a otvorili su predsjednik IEC-a Junji Nomura i predstavnik domaćina, gospodin Victor Nazarenko te su pozdravili prisutne.

Nakon prihvatanja dnevnog reda (dokument C/1906A/DA) i izvještaja sa sjednice u Tokiju 14. studenoga 2014. donijeli smo odluke o imenovanjima budućeg predsjednika (gosp. James Shannon – SAD) i zamjenika predsjednika IEC-a (gosp. Yinbiao Shu – Kina), Upravnog Vijeća (*Council Board*) (gosp. Valerio Battista – Italija, gosp. Gunter Idinger – Austrija, gosp. Peter Weng Kwai – Singapur i gosp. Ed Tymofichuk – Kanada), Upravnog odbora (*Standardization Management Board*) (gđa. Hong Dai – Kina) i Odbora za ocjenjivanje sukladnosti (*Conformity Assessment Board*) (gđa. Liu – Kina, gosp. Simon Barrowcliff – UK, prof. B. K. Lee – Koreja i gosp. Fredrik Wennersten – Švedska).

O radu IEC-a izveštaj su podnijeli tajnik (Frans Vreeswijk) i predsjednik IEC-a, a o financijama i budžetu (proračunu za tekuću i sljedeću 2016. godinu) IEC-a govorio je gosp. Ake Danemar, rizničar (*treasurer*) IEC-a. Financijska situacija nije baš najbolja te će članarina za Republiku Hrvatsku biti povećana u 2016. godini u iznosu od 1000 švicarskih franaka.

Izveštaj o radu Upravnog vijeća podnio je predsjednik Vijeća IEC-a, a razgovaralo se i o suradnji s drugim normizacijskim organizacijama na međunarodnoj i europskoj razini (ISO, ITU, CENELEC, CEN).

Prihvaćen je prijedlog da domaćini sljedećih općih skupština IEC-a budu:

- 2016. godina – nacionalni odbor Njemačke
- 2017. godina – nacionalni odbor Rusije
- 2018. godina - nacionalni odbor Koreje

Nakon Statutarne sjednice IEC-a, sudionici su pozvani na radionice sa sljedećim temama:

- energetska učinkovitost u industriji – nove tehnologije, zahtjevi i pristup

Novosti iz međunarodnih i europskih normizacijskih organizacija

- IEC-ovi sustavi za ocjenjivanje sukladnosti kao najučinkovitiji alat za sprječavanje tehničkih zapreka međunarodnoj trgovini
- edukacija u normizaciji i ocjenjivanje sukladnosti

Poslije podne (16. listopada) bili smo na otvorenoj sjednici Vijeća IEC-a na kojoj je govorio predsjednik IEC-a, gosp. Junji Nomura. Raspravljalo se o novim tehnologijama u energetici, elektronici i telekomunikacijama s posebnim naglaskom na brzinu inovacija te nužnosti suradnje između pojedinih tvrtki kako bi proizvodi na tržištu bili što konkurentniji. IEC svojim sustavnim pristupom pridonosi nalaženju rješenja gotovo u svim područjima elektrotehnike.

Predsjednik IEC-a govorio je i o novom području normizacije, tzv. pametnim gradovima (*smart cities*), pametnom prijevozu (*smart transportation*), pametnoj proizvodnji (*smart manufacturing*) i pametnoj energiji (*smart energy*). Za navedena području nužna je suradnja i s drugim normizacijskim organizacijama (ISO i ITU). Naglasio je da će sljedeći svjetski *Smart Cities Forum* biti u Singapuru. Napomenuo je da će do 2040. godine zemlje u razvoju upotrebljavati dvostruko više energije nego danas i da IEC ima ključnu ulogu u pomaganju tim zemljama. Treba i dalje raditi na normama koje će poboljšati sigurnost elektrotehničkih proizvoda te izgradi kvalitetne infrastrukture.

Tijekom sastanka istaknuti stručnjaci iz razvijenih država održali su predavanja sa sljedećim temama:

- Moderne tehnologije u području energetske učinkovitosti kao generator za proizvodnju i upravljanje električnom energijom
- Kako IEC-ove međunarodne norme pridonose energetskoj učinkovitosti opreme
- Predstavljanje IEC-ova sustava za ocjenjivanje sukladnosti s fokusom na IECEE CB shemu
- Kako IEC-ove međunarodne norme i ocjenjivanje sukladnosti olakšavaju trgovinu
- Energetska učinkovitost i spremanje energije – trenutačna situacija i razvojna perspektiva u Bjelorusiji

- Sustav IEC-ovih norma u području energetske učinkovitosti
- Iskustvo u primjeni norma o energetskoj učinkovitosti za kućanske uređaje i industrijske električne proizvode
- Nove tehnologije u proizvodnji, prijenosu i spremjanju energije
- Integrirani pristup energetskoj učinkovitosti u graditeljstvu i zgradarstvu
- Praksa i ključni aspekti za procjenu energetske učinkovitosti u ispitnim laboratorijima

Uspostavljeno je puno poslovnih kontakata te su razmijenjena mišljenja o mnogim temama iz područja normizacije, tehničkog zakonodavstva, ocjenjivanja sukladnosti, akreditacije i nadzora nad tržištem. Na kraju sjednice Vijeća IEC-a upućena je zahvala domaćinu, bjeloruskom nacionalnom odboru IEC-a, na izvrsnoj organizaciji sastanka.

M. Đukić

Širenje opsega poslovanja i lakša suradnja

Hirozumi Sone, predsjednik Uprave i glavni direktor tvrtke Azbil Corporation

Hirozumi Sone predsjednik je Uprave i glavni direktor tvrtke Azbil, nekadašnje Yamatake Corporation, cijenjenoga svjetskog dobavljača industrijske i građevinske automatizacije i upravljačkih rješenja. U intervjuu za *IEC Global Visions*, objašnjava kako je aktivno sudjelovanje u radu IEC-a omogućilo Azbilu da proširi područje poslovanja, poveća sposobnost suradnje s drugim tvrtkama i pruži dugoročnu, dodatnu vrijednost svojim korisnicima.

Intervju

Hirozumi Sone, predsjednik Uprave i glavni direktor tvrtke Azbil Corporation

Kada ste Vi i Vaša tvrtka zaista počeli primjenjivati međunarodne norme?

Sone: Azbil je osnovan 1906. kao i IEC, pod nazivom Yamatake. Poduzeće razvija rješenja za automatizaciju s tehnologijama koje uključuju razna područja i upotrebljavaju se u mnogobrojnim primjenama u najrazličitijim područjima. Kako bismo proširili bazu korisnika, trebamo omogućiti integraciju različitih tehnologija, a za to su nam potrebne norme. Zbog toga je normizacija u samoj srži našeg poslovanja.

Težište je Azbilovog poslovanja suradnja s korisnikom radi stvaranja vrijednosti. Kad upotrebljavamo riječi poput rješenja, životnog ciklusa i partnerstva, sve to u osnovi znači da želimo dugoročno povećati vrijednost. U tom smislu, ako se naš rad temelji na normama, neće donijeti prednosti samo u određenom trenutku, nego će nam omogućiti i da dugoročno stvaramo vrijednost na održiv način. Primjenjujući norme, možemo na postojećoj osnovi kontinuirano proširivati i graditi nova rješenja. S tog je gledišta to vrlo korisno.

U kojem ste trenutku Vi osobno shvatili vrijednost normi?

Sone: Ubrzo nakon što sam se poslije diplome zaposlio u Azbili, počeo sam raditi na velikome međunarodnom projektu. Projektiranje i razvoj radili su se kod američkog partnera, članovi projekta bili su iz cijelog svijeta, a proizvod se trebao instalirati u jednoj tvornici u Japanu. Impresionirala me ulogu koju je u tom kontekstu imala normizacija. Da bi takav projekt uspio, jako je važno da svi uključeni govore istim jezikom, pri čemu ne mislim na engleski ili japanski. Upotrebljavajući isti rječnik, mjere i nazivne podatke, imali smo zajedničku osnovu. Transferi povezani s tehnologijom i projektiranjem mogli su se provoditi kao da smo svi na jednom mjestu i kao da dolazimo iz istoga kulturnog okruženja jer smo mogli točno razumjeti što drugi inženjeri misle. Jasno se sjećam koliko je to pozitivno utjecalo na našu suradnju, omogućavajući nam da glatko i učinkovito surađujemo.

Je li sudjelovanje Vašoj tvrtki omogućilo da utječe na međunarodne norme?

Sone: Dat ću Vam dva primjera kada je Azbil bio uključen u projekte međunarodne normizacije u okviru IEC-a koji su doveli do važnih rezultata za tvrtku. Jedan se odnosio na vođenje šaržnih procesa, što je način upravljanja proizvodnjom. Azbil je bio uključen u nastanak norme za metodu upravljanja tim procesima, koja je i danas u širokoj primjeni.

Drugi je obuhvaćao područje industrijskih sabirnica (*fieldbus*), digitalnoga komunikacijskog sustava koji se upotrebljava u mrežama u okruženjima automatizacije postrojenja i tvornica. Azbil je bio uključen u to od samog početka kao osnivački član i radio je na toj međunarodnoj normi od njezinog sastavljanja do objave. Osjećamo vezanost uz tu normu.

Olakšava li aktivno sudjelovanje u IEC-u procese inovacija Vaše tvrtke?

Sone: U tehnologiji automatizacije stvara se nova vrijednost raznim kombinacijama potreba korisnika i primjena. Kada se neko rješenje normira, mogu ga upotrebljavati najrazličitiji korisnici u raznim područjima. To može dovesti do novih primjena, čime se izravno stvara dodana vrijednost. Normizacija nam omogućuje da gradimo naprednija rješenja na stabilniji način i povežemo ih s onim što već postoji. Drugim riječima, naši svakodnevni poslovi postaju lakši pa možemo uložiti više vremena u sljedeću razinu inovacija. U tom je smislu normizacija dragocjena i izravno pridonosi našemu procesu inovacija.

No, želio bih spomenuti još jedan aspekt koji se ne odnosi samo na razvoj tehnologije. Normizacija ima veliki utjecaj na način ne koji se vode poslovi. Primjerice, prije više godina grijanje, ventilacija i klimatizacija te upravljanje energijom promatrani su odvojeno. Sada su objedinjeni u istoj normi, kupci ih promatraju kao jednu temu, a tako planiraju i proračun za njih. To je iz temelja promijenilo način na koji se ti poslovi vode, a istovremeno značajno proširilo područje Azbilovog poslovanja.

Je li vaša tvrtka uspjela nešto naučiti iz tuđih pogrešaka?

Sone: Mislim da mnogo možemo naučiti iz sudjelovanja u normizaciji jer norme uključuju i ranija iskustva i ono što je trenutno važno. Ako to saznamo, znat ćemo na što trebamo paziti. To je vrlo korisno za tekuće poslovanje. Omogućuje nam i da otkrijemo koja područja još nisu pokrivena i na koja bismo se mogli usredotočiti. S tog gledišta možemo mnogo naučiti.

Zašto nije dovoljno kupovati norme i pridržavati ih se?

Sone: IEC norme imaju stručnu vrijednost i to je važan razlog da ih kupujete, ali još je važnije, s gledišta najvišeg rukovodstva, da želite i graditi svoje poslovanje. Aktivnim sudjelovanjem možete utjecati na normizaciju, a to vam pomaže da stvarate nove poslove i budete sigurni da će vaša tehnologija biti uzeta u obzir.

Može li se reći da je suradnja među poduzećima i raznim područjima sve važnija?

Sone: Problemi koje tehnologija treba rješiti postaju sve veći, dakle, ne radi se o jednoj zgradi nego o skupini zgrada ili čak naselju. Zato, naravno, na rješenju nekog problema treba surađivati mnoga poduzeća. U tome nam je potreban zajednički jezik za komunikaciju među različitim poduzećima i područjima tehnologije. Trebamo omogućiti da se uređaji mnogo različitih proizvođača mogu bez opasnosti međusobno spojiti i zajedno raditi, a to je ono što normizacija podržava. Vrijednost je normizacije ogromna, a potreba za njom bit će sve veća.

Što biste rekli glavnom direktoru nekog poduzeća koje ne sudjeluje u radu IEC-a?

Sone: Mislim da normizaciju treba promatrati ne samo kao tehnički alat nego i važan poslovni alat. Drugim riječima, ako poznajete normizacijske aktivnosti, možete stvoriti nove poslovne prilike i poboljšati poslovanje svoje tvrtke. Glavni direktori trebaju promatrati normizaciju kao alat koji im može omogućiti da sve to ostvare.

(Izvor <http://www.iec.ch/globalvisions/azbil/>, priredio: V. Jaram, prijevod: Tatjana Majić)

ISO 9001 – Upravo objavljeno novo izdanje!

Upravo je objavljeno novo izdanje norme ISO 9001, vodeće ISO-ove norme za sustave upravljanja. Time je zaključeno trogodišnje razdoblje rada stručnjaka iz gotovo 95 zemalja na njezinoj preradi kako bi bila u skladu sa suvremenim potrebama.

Širom svijeta izdano je više od 1,1 milijuna certifikata prema normi ISO 9001, kojima organizacije pokazuju korisnicima da mogu ponuditi proizvode i usluge postojano dobre kvalitete. Norma im pomaže i u modernizaciji procesa, čime postaju učinkovitije u poslovanju. Vršitelj dužnosti glavnog tajnika ISO-a, Kevin McKinley objašnjava: "ISO 9001 pomaže organizacijama da se prilagode svijetu koji se mijenja. Povećava njihovu sposobnost da zadovolje kupce i čvrsta je osnova za rast i održivi uspjeh."

Izdanje norme iz 2015. godine donosi važne promjene, koje Nigel Croft, predsjednik ISO-ovog pododbora koji je izradio normu i sada je preradio, naziva "evolucijskim, a ne revolucijskim" procesom. "Prilagođavamo normu 21. stoljeću. Ranije verzije bile su prilično propisujuće, s mnogo zahtjeva s obzirom na dokumentirane postupke i zapise. U izdanjima iz 2000. i 2008. godine više smo se usredotočili na procese upravljanja, a manje na dokumentaciju."

"Sada smo otišli korak dalje. ISO 9001:2015 još je manje propisujuća od prethodnice, s težištem na uspješnosti. To smo postigli kombinirajući procesni pristup s razmišljanjem koje se temelji na rizicima i primjenjujući ciklus "planirati – provesti – provjeriti – postupiti" (PDCA – Plan-Do-Check-Act) na svim razinama organizacije.

"Imajući na umu da su današnje organizacije uvele po nekoliko normi za sustave upravljanja, verziju iz 2015. godine osmisili smo tako da se lako kombinira s drugim sustavima upravljanja. Nova verzija pruža i čvrstu osnovu za norme za kvalitetu u pojedinim sektorima (automobilска industrija, zrakoplovstvo i svemir, medicinski proizvodi itd.), a uzima u obzir i potrebe tijela koja donose propise."

O dugo očekivanoj normi Kevin McKinley na kraju kaže: "Svijet se promjenio, i normu je trebalo preraditi kako bi se to uzelo u obzir. Tehnologija povećava očekivanja kupaca i poduzeća. Zapreke trgovini smanjile su se zbog nižih carinskih stopa, a i zbog strateških instrumenata poput međunarodnih normi. Svjedoci smo trenda prema složenijim globalnim lancima opskrbe koji zahtijevaju zajedničko djelovanje. Tako organizacije trebaju funkcionirati na nove načine, a naše norme za upravljanje kvalitetom trebaju držati korak s tim očekivanjima. Uvjeren sam da im izdanje norme ISO 9001 iz 2015. može pomoći da to ostvare."

Normu je izradio tehnički odbor ISO/TC 176/SC 2, čije tajništvo vodi BSI, član ISO-a iz Ujedinjenog Kraljevstva. "To je za ISO vrlo važan odbor," rekao je Kevin, "odbor koji je pionir u radu u kojem se stavlja naglasak na primjenjivost, učinak i iskorištenost. Zahvaljujem stručnjacima na velikom trudu." ISO 9001:2015 zamjenjuje prethodna izdanja norme. Certifikacijska tijela imat će tri godine da prijeđu na certificiranje prema novom izdanju.

Norma ISO 9000, koja utvrđuje pojmove i formulacije koji se upotrebljavaju u čitavom nizu normi ISO 9000, također je prerađena te je dostupna nova verzija.

(Izvor: http://www.iso.org/iso/home/news_index/news_archive/news.htm?refid=Ref2002,
Maria Lazarte, 23. rujna 2015., prijevod: Tatjana Majić)

Objavljena nova verzija norme ISO 14001

Jedna od najpopularnijih normi za upravljanje okolišem na svijetu upravo je prerađena, s bitnim poboljšanjima koja će se prikazati u budućnosti.

Norma ISO 14001:2015, kojom se utvrđuju zahtjevi s obzirom na upravljanje okolišem, jedna je od najšire primjenjivanih normi na svijetu i ključan poslovni alat za mnoge organizacije. U svijetu je prema njoj izdano više od 300.000 certifikata pa se može reći da je vrlo visoko na ljestvici važnosti za sve organizacije koje vode računa o svom utjecaju na okoliš.

Upravo je objavljena prerađena verzija norme kako bi i dalje zadovoljavala potrebe tržišta. ISO 14001:2015 odgovor je na najnovije trendove, poput sve veće svijesti poduzeća da u analizi svog učinka na okoliš trebaju uračunati i vanjske i unutarnje elemente, uključujući promjenjivost klime.

Ostala bitna poboljšanja u novoj verziji norme uključuju:

- veću predanost rukovodstva
- veću usklađenost sa strateškim usmjerenjem
- veću zaštitu za okoliš s težištem na inicijative usmjerene na budućnost
- učinkovitiju komunikaciju koja se temelji na strategiji komunikacije
- pristup koji se temelji na životnom ciklusu, uzimajući u obzir svaki stadij proizvoda ili usluge, od nastanka do kraja životnog vijeka.

Sada, dok se ISO 14001 približava 20. godišnjici nastanka, Anne-Marie Warris, predsjednica tehničkog odbora ISO/TC 207/SC1 koji je izradio normu i sada je preradio, uvjerenja je da će nova verzija biti primjenjiva i sljedećih 20 ili više godina.

"Norma ISO 14001 ispunila je mnoga očekivanja koja smo predviđali tijekom proteklih 20 godina, uključujući pomoći u cijelovitom upravljanju pitanjima okoliša," rekla je.

"U budućnosti, nova će verzija pomoći u snažnijem povezivanju pitanja okoliša s planiranjem i promišljanjem strateškog djelovanja organizacije."

Osim toga, dodala je, "Predviđam da će gledište životnog ciklusa i pitanja lanca opskrbe, koji su ugrađeni u ISO 14001, u budućnosti dobiti na važnosti."

Vršitelj dužnosti glavnog tajnika ISO-a, Kevin McKinley rekao je da prerađena norma ISO 14001 odražava mnogobrojne promjene u tehnologiji i ono što zainteresirane strane očekuju od organizacija.

Novosti iz međunarodnih i europskih normizacijskih organizacija

“Važna je i za konkurenčku prednost,” rekao je. “Organizacije mogu iskoristiti ISO 14001 kako bi se izdigne iznad konkurenčije, a u mnogim slučajevima ostvarile i finansijske prednosti kroz veću učinkovitost i uspješnost.”

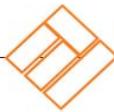
Nova verzija norme kruna je rada 121 stručnjaka u tehničkom pododboru **ISO/TC 207/SC 1** za sustave upravljanja okolišem, koji vodi **BSI**, član ISO-a iz Ujedinjenog Kraljevstva, a u kojem su zastupljene brojne zainteresirane strane iz 88 zemalja.

Norma ISO 14001:2015 može se nabaviti kod vašega nacionalnog člana ISO-a ili u ISO-ovoju internetskoj trgovini ISO Store.

(Izvor: http://www.iso.org/iso/home/news_index/news_archive/news.htm?refid=Ref1999,
Clare Naden, 15. rujna 2015., prijevod: Tatjana Majić)

CEN na europskoj razini prihvatio nova revidirana izdanja međunarodnih norma za sustave upravljanja

CEN je 16. rujna objavio u Bruxellesu da je na europskoj razini usvojio nova revidirana izdanja tri najuspješnije i najšire upotrebljavane međunarodne norme. Tim se normama, koje su također priznate kao europske norme, koriste kompanije i druge organizacije koje žele primijeniti sustave upravljanja kvalitetom (EN ISO 9000 i EN ISO 9001) i sustave upravljanja okolišem (EN ISO 14001). Primjena tih norma može donijeti koristi povezane s obavljanjem poslova, produktivnošću, učinkovitošću i smanjenjem troškova (u smislu potrošnje, energije i otpada) te dovesti do više razine zadovoljstva među potrošačima i korisnicima usluga, zaposlenicima i drugim zainteresiranim stranama.

EN ISO 9001 međunarodna je norma u kojoj su postavljeni zahtjevi za sustave upravljanja kvalitetom (QMS). To je najpriznatija norma u svijetu prema kojoj je certificirano više od milijun organizacija i čime one dokazuju da je ispravno primjenjuju.

Ovogodišnje novo izdanje te norme zamjenjuje prethodno izdanje koje je objavljeno 2008. godine (sa dodanim ispravkom 2009.). Postupak revizije norme odradio je međunarodni tim stručnjaka pod okriljem Međunarodne organizacije za normizaciju (ISO).

U novom izdanju norme EN ISO 9001 uzete su u obzir promjene u načinu rada poslovnih subjekata i drugih organizacija – s novim tehnologijama, većim pristupom informacijama, višim očekivanjima potrošača, itd. Ona pruža upute organizacijama kako izgraditi sustav upravljanja kvalitetom (QMS) koji zadovoljava njihove potrebe – bez nametanja nepotrebnih zahtjeva koji ne dodaju nikakvu vrijednost.

EN ISO 9000 međunarodna je norma u kojoj su dane definicije tehničkog nazivlja i koja pomaže zainteresiranim stranama da u potpunosti razumiju zahtjeve postavljene u normi EN ISO 9001. Ovogodišnje izdanje norme EN ISO 9000 zamjenjuje prethodno izdanje koje je bilo objavljeno 2005. godine.

EN ISO 14001 međunarodna je norma u kojoj su dani zahtjevi i upute za primjenu sustava upravljanja okolišem (EMS). Više od 300 000 kompanija i organizacija u cijelome svijetu upotrebljavaju tu normu kako bi upravljali njihovim odgovornostima povezanim s okolišem na sistematičan način te udovoljili vrijedećim zakonskim obvezama.

Ovogodišnje izdanje norme EN ISO 14001 zamjenjuje prethodno izdanje objavljeno 2004. godine (s dodanim ispravkom 2009.).

Novo izdanje norme EN ISO 14001 treba podržati integraciju aspekata povezanih s okolišem u okvir opće strategije neke kompanije ili organizacije. Veći je naglasak na odgovornosti više uprave i ulozi proaktivnih inicijativa za zaštitu okoliša kao što je to uporaba održivih izvora i smanjenje klimatskih promjena. Revidirane norme naglašavaju važnost učinkovite komunikacije i razmišljanja o "životnom ciklusu", uzimajući u obzir svaku fazu proizvoda ili usluge, od razvoja do kraja vijeka trajanja.

CEN I CENELEC

Novosti iz međunarodnih i europskih normizacijskih organizacija

CEN aktivno potiče uporabu tih triju međunarodnih norma u Europi, prihvaćajući ih na europskoj razini te im dajući status europskih norma (EN). To znači da će norme izdati i distribuirati CEN-ovi članovi, nacionalna normirna tijela 33 europske države (koji su ujedno i članovi ISO-a).

CEN očekuje da će nova izdanja međunarodnih norma za sustave upravljanja upotrebljavati milijuni kompanija i drugih organizacija diljem Europe te da će to koristiti tim organizacijama i njihovim dionicima, kao i širem društvu i okolišu.

Napomene

Obje ove norme izradio je tehnički pododbora za sustave kvalitete ISO-ovoga tehničkog odbora "Upravljanje kvalitetom i osiguranje kvalitete" (ISO/TC 176):

EN ISO 9000:2015, Quality management systems – Fundamentals and vocabulary
EN ISO 9001:2015, Quality management systems – Requirements

Za više informacija o EN ISO 9000:2015 i EN ISO 9001:2015, pogledajte ISO-ove mrežne stranice ([ISO website](#)).

Normu EN ISO 14001 izradio je tehnički pododbora za sustave upravljanja okolišem ISO-ovoga tehničkog odbora "Upravljanje okolišem" (ISO/TC 207):

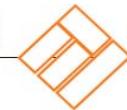
EN ISO 14001:2015, Environmental management systems – Requirements with guidance for use

Za više informacija o EN ISO 14000:2015, pogledajte ISO-ove mrežne stranice ([ISO website](#)).

Sve CEN-ove publikacije, uključujući gore spomenute norme, mogu se kupiti (prodaja@hzn.hr) kod CEN-ova nacionalnog člana (u Hrvatskoj, Hrvatski zavod za norme – HZN).

(Izvor: <http://www.cen.eu/news/brief-news/Pages/NEWS-20115-013.aspx>, priredio: V. Jaram)

Novi izvještaj i brošura o zelenim podatkovnim centrima (*Green Data Centres*)

Novi izvještaj i brošura koordinacijske skupine CEN/CENELEC/ETSI-ja o normizacijskim aktivnostima koja se odnose na zelene podatkovne centre (*Green Data Centres*) u području upravljanja energijom i održivosti povezanoj s okolišem, izdani u srpnju, dostupni su u PDF formatu na:

- New edition of their Green Data Centre Landscape report
- Brochure on the review of standardization activities on 'Energy management and Environmental Viability of Data Centres'

Više informacija o radu CEN/CENELEC-a na zelenim podatkovnim centrima dostupno je na njihovim mrežnim stranicama ([Green data centres \(CEN-CENELEC website\)](#))

(Izvor: http://www.cenelec.eu/pls/apex/f?p=WEB:NEWSBODY:::NO::P300_NEWS_ID:174,
priredio: V. Jaram)

Prva europska norma koja podržava europsku eIDAS uredbu

ETSI je objavio prvu iz niza europskih norma kojima se podržava europska regulativa u području elektroničke identifikacije i vjerodostojnih davatelja usluga za elektroničke transakcije na unutarnjem tržištu.

ETSI-jev tehnički odbor *ESI - Elektronički potpisi i infrastrukture* izradio je normu **EN 319 403**, *Electronic Signatures and Infrastructures (ESI); Trust Service Provider Conformity Assessment – Requirements for conformity assessment bodies assessing Trust Service Providers (HRN EN 319 403 V2.2.2:2015, Elektronički potpisi i infrastrukture (ESI) – Ocjenjivanje sukladnosti vjerodostojnog davatelja usluga – Zahtjevi za tijela za ocjenu sukladnosti koja ocjenjuju vjerodostojne davatelje usluga).*

Sve više organizacija poput banaka, privatnih organizacija, državnih tijela upotrebljavaju digitalne potpise, pečate ili certifikate za identificiranje svojih dokumenata.

Osim ETSI-jevog tehničkog odbora ESI, u procesu priprema izrade norma organiziraju se i radionice za provjeru interoperabilnosti. Zadatak je međusobna provjera valjanosti digitalnih potpisa, u formatima koje normira ETSI (CAdES, XAdES i PAdES temeljeni na Cryptographic Message Syntax, Extended Mark-up Language i Portable Document Format) i pridruženih spremnika potpisa (ASiC).

EN 319 403, kao prva u nizu norma koja definira specifične zahtjeve ocjene sukladnosti i audita vjerodostojnih davatelja usluga, jača lanac povjerenja u elektroničke potpise. U njoj su definirani zahtjevi za kompetenciju, sustavno djelovanje i nepristranost tijela za ocjenu sukladnosti vjerodostojnih davatelja usluga (TSP – *Trust Service Provider*). Ova norma podržava zahtjeve za auditom u skladu s *eIDAS uredbom* koja zahtijeva da kvalificirani vjerodostojni davatelji usluga trebaju biti provjereni od tijela za ocjenu sukladnosti nakon 1. srpnja 2016.

U ETSI-ju je u tijeku proces prihvaćanja devetnaest europskih norma iz područja elektroničkog potpisa. Te norme pokrivaju opće odredbe, proceduralne i sigurnosne zahtjeve za vjerodostojne davatelje usluga koje izdaju certifikate, vremenske žigove i digitalne potpise različitih formata.

B. Burazer